

Nr 194.

Av herr **Hedlund**, om förhöjt anslag till anställande av mejerielever vid enskilda mejerier.

För undervisning av mejerielever vid enskilda mejerier, de s. k. mejeristationerna, utgå enligt nådigt brev den 13 nov. 1863 3,000 kr., enligt nådigt brev den 21 maj 1869 3,000 kr., och enligt nådigt brev den 31 maj 1895 6,000 kr. eller sammanlagt 12,000 kr. Samtliga dessa belopp hava av riksdagen för ändamålet anvisats. De båda sistnämnda beloppen voro ursprungligen avsedda till inrättande av mejeriskolor i särskilda delar av riket. På framställning av Kungl. Maj:t medgävo 1869 och 1895 års riksdagar att även dessa medel finge, där så funnes ändamålsenligt, användas till mejerielevers undervisande, varjämte bestämdes, att 3,000 kronor av sistnämnda belopp, 6,000 kr., finge användas endast vid enskilda mejerier inom Västernorrlands, Jämtlands och Västerbottens län.

Då de tillgängliga medlen visade sig otillräckliga, har felande belopp på framställning av kungl. lantbruksstyrelsen av Kungl. Maj:t anvisats från och med år 1890, dels från anslaget till undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanäringar, dels ock från anslaget till befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanäringar. Detta belopp har för vart och ett av de båda undervisningsåren 1917—1918 och 1918—1919 utgjort 7,400 kronor.

Enligt inhämtade upplysningar utgår statsunderstödet vid första årets stationer pr elev och år för tre stationer till 200 kr., för nio till 225 kr., för tre till 250 kr. och för två stationer till 375 kr. Vid andra årets stationer, 7 till antalet, utgår understödet med lägst 225 kr. och högst 300 kronor.

Av understödsbeloppen skall mejeriägaren utbetala 75 kr. pr elev såsom beklädnadspenningar. Då eleverna åtnjuta fri kost, bostad och undervisning utgör återstoden av anslaget jämte elevernas arbete ersättning till mejeriägaren härför.

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 4 saml. 63 häft. (Nr 194—196.)

Det beklädnadsbidrag å 75 kr. pr år, som eleverna nu erhålla, är givetvis alldeles otillräckligt, då eleverna i regel äro obemedlade eller mindre bemedlade. Jag har också från flera håll erfarit, att mejeristationernas föreståndare därför höjt detta bidrag betydligt, varigenom återstoden icke ens räckt till att bestrida utgifterna för den teoretiska undervisningen. Elevernas arbetsprestationer kunna ju i viss mån uppskattas till ett ganska stort värde för mejeriägaren, men härvid måste man komma ihåg, att fordringarna på teoretisk undervisning stegrats betydligt under de senaste åren och därigenom tiden för praktiskt mejeriarbete nedgått avsevärt, varigenom arbetsprestationernas värde även minskats. Då vidare eleverna för sin utbildning måste handhava och sköta de dyrbara maskinerna och redskapen i mejeriet, kunna lätt genom felaktig skötsel av desamma stora förluster förorsakas mejeriägaren liksom vid tillverkningen, särskilt vid ystning av helfeta ostslag, de oövade eleverna ofta åstadkomma en mer eller mindre felaktig vara, som måste försäljas till nedsatt pris.

På grund av flera orsaker bl. a. den ringa beklädnadsersättningen har särskilt under de sista åren antalet sökande till mejerielevplatserna nedgått, så att icke ens fullt antal anmält sig, utan man har fått vidtaga särskilda åtgärder för att få elevplatserna tillsatta. Att under sådana förhållanden nödig gallring bland de sökande ej kunnat verkställas är ur många synpunkter att beklaga.

De från mejeristationerna hittills utgångna mejerinnorna hava på grund av sin goda praktiska och teoretiska undervisning åtnjutit synnerligen gott anseende, vilket tydligt framgår därav att de nästan undantagslöst omedelbart erhållit anställning, i de flesta fall vid mejerier inom det län, där de genomgått mejeristationerna. Särskilt för Norrland har det visat sig, att mejerinnor från sydligare delar av landet eller sådana, som där genomgått mejeriskolor, icke tjänstgjort någon längre tid och i flera fall ej ägt tillräckliga förutsättningar för mejeriarbetet i Norrland.

Kristiden har även på mejerihanteringsens område åstadkommit en mindre gynnsam utveckling med hänsyn till mejeriprodukternas kvalitet, och därför synes nu nödvändigt vidtaga kraftiga åtgärder för att till en början åter bringa denna viktiga gren av lantushållningen upp till samma ställning den intog före kristiden och sedan ytterligare utveckla densamma. Härför kräves en skicklig mejeripersonal och då efterfrågan å mejerskor nu är stor, bör staten vidtaga anstalter för att detta behov fyllas snarast möjligt. Detta kan dock ej ske utan en höjning av nu utgående anslag till mejeristationerna.

Enligt ett av statskonsulenten G. Liljhagen till kungl. lantbruksstyrelsen inlämnat förslag borde ersättningen till första årets mejeristationer i regel utgå med 325 kr. för varje elev och till andra årets stationer, särskilt med hänsyn till den ökade teoretiska undervisningen, med 400 kr. pr elev, varav i båda fallen ett belopp av 150 kr. skulle lämnas elev såsom beklädnadspenningar.

Då de två till Norrbottens län förlagda första årets mejeristationer redan nu åtnjuta ett bidrag av 375 kr. för varje elev, erfordras utöver det belopp av 19,400 kr., som under undervisningsåren 1917—1918 och 1918—1919 av Kungl. Maj:t ställes till k. lantbruksstyrelsens förfogande, ytterligare 8,350 kr. Detta senare belopp kräves redan för innevarande undervisningsår 1919—1920 liksom det även torde vara behöfligt för undervisningsåret 1920—1921.

På grund av vad sålunda anförts, får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen ville på tilläggsstat för år 1920 anvisa ett ökat anslag av 8,350 kr. och å extra stat för år 1921 samma belopp att ställas till Kungl. Maj:ts disposition för anställande av mejerielever vid enskilda mejerier inom landet.

Stockholm den 22 januari 1920.

P. S. Hedlund.

I motionen instämma:

N. O. Olsson,
Rösta.

C. J. Öberg.

K. A. Westman,
Brobygård.

Ad. Wiklund.

D. Viklund.

N. E. Nilsson.

